

Weidende koeien Nederlands breekbare erfstuk

Koe en wei horen van oudsher bij elkaar. Maar de economie, de hoeveelheid arbeid en de persoonlijke wensen van de veehouder leiden er steeds vaker toe dat koeien jaarrond op stal staan. Het project Koe & Wij wil veehouders, maar ook bedrijfsadviseurs, laten nadenken over de keuze tussen weiden en opstallen. Want kloppen de redenen die nu aan de afweging ten grondslag liggen wel? Op 10 januari bogen de leden van de Vereniging Agrarische Bedrijfsadviseurs (vab) zich over deze strategische keuze.

ing. Geesje Rotgers

oeveel van u, geachte bedrijfsadviseurs, heeft een veehouder omgepraat om tóch te blijven weiden? Er klinkt enig sarcasme door in de vraag die melkveehouder en

LTO-bestuurder Kees Romijn stelt aan de vab-leden. “Of praat u gemakkelijk met de boer mee als deze zijn koeien op stal wil zetten?” Romijn is een warm pleitbezorger van weidende koeien: “Weidegang is nu waarschijnlijk de belangrijkste peiler onder het imago van de melkveehouderij.” Naar schatting weidt 85 procent van de melkveehouders zijn koeien, maar dit percentage neemt snel af; jaarlijks met zo’n 5 procent. “Hoever mag het percentage nog dalen, totdat de maatschappij het niet meer accepteert en de rundveehouderij bestempelt als intensieve veehouderij?” De bevrogen LTO-bestuurder ziet een belangrijke taak voor bedrijfsadviseurs bij het in de wei houden van de koe. “Onder melkveehouders is opstallen de trend, weiden is uit. In de studiegroep hoor

je er niet bij als je niet nadenkt over opstallen. Het is een taak van boerenbestuurders, maar óók van bedrijfsadviseurs om iets te doen aan het negatieve imago van weidegang bij de boeren zelf.” Volgens Romijn kiezen adviseurs, net als boeren, teveel voor de korte termijn, ofwel wat nú economisch ideaal is voor het bedrijf. “Maar als adviseur heeft ook ú een sectorverantwoordelijkheid. Het sectorperspectief, ofwel de toekomstige afzetmogelijkheden, wordt mede bepaald door het imago.”

Economie

Vier bedrijfskundige adviseurs analyseerden op basis van hun klantenbestand de economische verschillen tussen bedrijven die weiden en bedrijven die opstallen. Hun conclusies: *Alfa Accountants (Harmen Gerbrandy)*: Beweiders verdienen meer dan opstallers. Vooral bedrijven met summerfeeding maken extra kosten voor mechanisatie, loonwerk en bouwwerken.

Tabel 1

Hoeveelheid benodigde arbeid bij verschillende graslandgebruikssystemen, ten opzichte van onbeperkt weiden.*

	Onbeperkt weiden	Beperkt weiden	Zeer beperkt weiden	Summerfeeding
Algemene werkzaamheden	100%	101%	101%	107%
Gras en voedergrassen	100%	130%	162%	153%
Vee verzorgen	100%	120%	104%	103%
Voeren	100%	103%	113%	112%
Melken (incl. koeien halen)	100%	96%	96%	93%
Totaal	100%	102%	106%	104%

*) Het betreft een modelberekening. Uitgangspunten: melkveebedrijf met een quotum van 650.000 kg melk; 80 melkkoeien; 180 weidedagen (omweidesysteem); jongvee op stal; identieke mechanisatie; het maaien, schudden en wiersen gebeurt door de veehouder zelf.

Accon-AVM (Lubbert van Dellen): Beweiders verdienen gemiddeld 1,5 cent per kg melk meer dan opstallers. Grote en intensieve bedrijven verdienen echter meer als ze opstallen (ca. 0,75 cent per kg melk bij een quotum van 1,5 miljoen kg melk en meer dan 17.500 kg melk per hectare). De variatie bij opstallers is groter dan bij beweiders. De 25 procent beste summerfeeders verdienen 1,5 cent per kg melk meer dan de 25 procent beste beweiders. De 25 procent slechtste summerfeeders echter, verdienen 3 cent per kg melk minder dan de 25 procent slechtste beweiders.

GIBO Groep (Gerrit Bossink): Het verschil tussen beweiders en opstallers is gemiddeld minder dan één cent per kg melk. Dit is in het voordeel van beweiders. Efficiënte beweiders komen nog voordeliger uit. Vooral kosten voor krachtvoer, bouwwerken, loonwerk en mechanisatie werken in het nadeel van opstallers.

Countus (Jan Hendrik Damman): De resultaten van bedrijven die weiden en opstallen verschillen nauwelijks van elkaar. De opstallers hebben in ons rayon (Overijssel, Flevoland) een klein voordeel ten opzichte van beweiders doordat zij hun land vaker verhuren. Bovendien betreffen de opstallers binnen het Countusbestand gemiddeld grotere bedrijven.

Arbeid

Arbeid is het verwachte knelpunt van de toekomst, nu bedrijven kiezen voor groei in omvang. Wat de consequenties zijn van beweiden en opstallen op arbeid, heeft de Animal Sciences Group doorgekeurd (zie de tabellen).

De modelberekening laat zien dat de verschillen in benodigde arbeid tussen de systemen klein zijn. Bij onbeperkt en beperkt weiden is de minste arbeid nodig. De verschillen in de totale arbeid worden vooral veroorzaakt door seizoenswerk (tabel 2). Bij summerfeeding en beperkt weiden is de hoeveelheid dagelijks werk (voeren, melken, veeverzorging) in de zomer lager dan bij andere systemen. Summerfeeding kent behoorlijke pieken in de voederwinning in de zomerperiode, waardoor de totale hoeveelheid arbeid in de zomer hoog is. Zeer beperkt weiden vraagt ook veel arbeid, zowel voor voederwinning als voor beweiding.

Volgens AGS-onderzoeker Michel de Haan hebben veehouders vaak het idee dat weidegang hen meer tijd kost dan opstallen. Volgens de modelberekening klopt dat niet. "Het is een taak van de bedrijfsadviseur om na te gaan waarom de veehouder meent dat beweiden hem meer tijd kost", aldus De Haan. Bij de arbeidsbehoefte spelen ook de mate van beweiden, de verkaveling, de bedrijfsgrootte en de mate van mechanisatie een rol. En soms heeft de boer een hekel aan

weidegang omdat hij het slecht georganiseerd krijgt, hij zich stoort aan regen of een vuilwordende weide.

KOE IN DE WEI

Hoever mag het percentage bedrijven dat beweiding toepast nog dalen, totdat de rundveehouderij wordt bestempeld als intensief?

Foto: ASG.

Tabel 2

Dagelijks werk en seizoenswerk bij verschillende graslandgebruikssystemen, ten opzichte van onbeperkt weiden.*

	Onbeperkt weiden	Beperkt weiden	Zeer beperkt weiden	Summerfeeding
Totaal	100%	102%	106%	104%
Dagelijks werk	100%	99%	102%	99%
Seizoenswerk	100%	111%	122%	122%

*) Het betreft een modelberekening. Uitgangspunten: melkveebedrijf met een quotum van 650.000 kg melk; 80 melkkoeien; 180 weidedagen (omweidesysteem); jongvee op stal; identieke mechanisatie; het maaien, schudden en wiersen gebeurt door de veehouder zelf.

Checklist

Met een checklist die voor het project Koe & Wij is ontwikkeld, kan elke bedrijfsadviseur of melkveehouder nagaan of beweiden werkelijk meer tijd kost op een bepaald bedrijf en waar het knelpunt precies zit. Er kan dan mogelijk een oplossing worden gevonden. De checklist en meer informatie over het project is te vinden op www.koenwei.nl.